

HONISMERET

4. évfolyam

A *Honismeret* tanterv az *Értékközvetítő és képességfejlesztő program* (ÉKP) keretei között a 4-6. évfolyam számára kimunkált, a NAT-hoz igazított részletes tanterv. A tantervhez tartozó taneszközöket használhatják, választhatják azok az iskolák (pedagógusok), akik az *Értékközvetítő és képességfejlesztő program* és pedagógiája szerint dolgoznak.

Javasolt óraszám

Évfolyam	1.	2.	3.	4.
Heti óraszám				0,5

Az ÉKP tanterv és a NAT viszonyának jellemzői

Az ÉKP *Honismeret* tanterve a NAT 2003 **Ember és társadalom** műveltségi területére terjed ki. A *Honismeret* tanterv a NAT műveltségi területek oktatásának közös követelményei közül a **Környezeti nevelés**, a **Hon- és népismeret**, továbbá a **Pályaorientáció (Felkészülés a felnőtt lét szerepeire)** követelményeinek megvalósulását teszi lehetővé.

A tanterv jellemzői

A *Honismeret* tanterv - illeszkedve az *Értékközvetítő és képességfejlesztő program* tantárgyainak struktúrájához - az alábbi részekre tagolódik évfolyamonként: *célkitűzésekre, tematikus tananyagra, tanulási programra, teljesítményre és követelményekre*. A *célkitűzések* a személyiségdimenziók mentén veszik számba az adott évfolyamon fejlesztendő szükségleteket, attitűdöket, képességeket, alakítandó énkép- és világmépelemeket. A *tematikusan tananyag* taxonómizált ismeretrendszer tartalmaz. A valóság, a kultúra, az érték világából kiválasztott tanulási-tanítási követelményekké tett ismereteket írja le. A *tanulási program* a tanulók által elvégzendő tevékenységeket rögzíti. A *teljesítmények* azok a tantervi követelmények, amelyeket a tanulóknak kell produkálniuk ahhoz, hogy az adott évfolyam végén legalább megfelelt (minimális) teljesítményminősítést (osztályzatot) szerezzenek. Az egyes tantervi részek *kölcsönösen megfeleltettek* egymással. Azaz valamennyi témához (lásd: tematikus tananyag) tanulói tevékenységek (lásd: tanulási program) kapcsolódnak, illetve valamennyi témához és tevékenységhez teljesítménykövetelmények rendelődnek. A tanterv teljesítménykövetelményeit - következetes tanulás és tanulás segítség révén - bármely tanuló teljesíteni tudja. A tanterv tanulási programja módot kínál a differenciált tanulás szervezésére a pedagógusok számára.

A tanterv alkalmazásához szükséges feltételek

A *Honismeret* tantervet 4. évfolyamon tanítói képesítéssel, a felsőbb évfolyamokon történelem (és bármely) szakos tanári diplomával rendelkező pedagógus eredményesen taníthatja. Előnyös a közoktatásban akkreditált ÉKP továbbképzés elvégzése. A tanterv különösebb tér- és időszervezést nem igényel. A tantervben szereplő tevékenységek tanulásához nem szükséges külön terem, a *szakterem* megléte viszont nem hátrány. Fontos azonban *elkülönített térben* (szertárban) tárolni a program kivitelezéséhez szükséges eszközöket.

A honismeret tanulásának céljai a 4. évfolyamon

A *Honismeret* tanulásának az a célja, hogy a tanulók ismerjék meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit, a kiemelkedő magyar államférfiak, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők tevékenységét. Sajtátsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat a tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez és az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Alapozzák meg nemzettudatukat, mélyítsék el nemzeti önismeretüket, hazaszeretetüket. Érezzék ösztönözve magukat a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására.

A *Honismeret* tanulásának célja az is, hogy a tanulóknak

Ⓜ *sokoldalú, differenciált és reális műltszemlélet* alakuljon ki (azaz ismerjék az adott táj-, egység, régió, település / város, városrész, -negyed, kerület, falu / valóságos, történelmi, kulturális és egyéb értékeit, a helyi jelentőségű, kiemelkedő tevékenységet folytató személyiségek életútját);

Ⓜ *sokoldalú, differenciált és reális magyarságkép* fejlődjön (azaz reális, a valódi értékeket és teljesítményeket megnevezni és felismerni tudó, szélsőségektől és túlzásoktól mentes nemzettudat).

A *Honismeret* tanulása segíthet abban, hogy a tanulók cselekvő, védő és teremtő magatartással viszonyuljanak az értékek megőrzéséhez, megóvásához és megvédéséhez, hogy elutasítsák a természeti és szellemi környezetrombolást. Segíthet továbbá abban is, hogy sokoldalú, differenciált és reális lokális műltszemlélet alakuljon ki bennük (azaz a település /város, -rész, -negyed, kerület, falu / valóságos értékeinek ismerete, a település rejtett értékeit felkutatni és feldolgozni vágyó magatartás; túlzásoktól mentes, megalapozott helyi öntudat, továbbá a lokálpatrióta magatartás és viselkedés alapelemei, valamint cselekvő részvétel a helyi társadalom életében, értékeinek megismerésében, megismertetésében, gyűjtésében). A honismeret tanulása révén a tanulók képessé válhatnak a családjuk által őrzött emlékek, dokumentumok, tárgyak megbecsülésére, azok továbbörzésére. Mindemellett a honismereti témák feldolgozásával kapcsolatban elmélyülhetnek a tanulók könyv- és könyvtárhasználati képességei. Teljesítményeik objektív, elemző értékelésével és e képességeik fejlesztésével pedig finomodhat reális énképük.

A tananyagelsajátítás, az ellenőrzés és az értékelés módszerei a 4. évfolyamon

<i>A tananyagelsajátítást szolgáló módszerek</i>	<i>Az ellenőrzést szolgáló módszerek</i>	<i>Az értékelést szolgáló módszerek</i>
<ul style="list-style-type: none"> ❖ In vivo terepbejárás tanulmányi kirándulásokon ❖ Szakszöveg néma értő és hangos olvasása ❖ Szakszöveg szövegfeldolgozása (adatkeresés, lényegkiemelés, kérdéssor összeállítása stb.) ❖ Szakszöveg jegyzetelési módjainak a gyakorlása ❖ Térképolvasás, tájékozódás térképen ❖ Szakszöveg alapján kronológiai táblázat készítése ❖ Honismereti topográfia gyakorlása, tanári segítséggel vaktérképen történő tájékozódás ❖ Történelmi (honismereti) források gyűjtése, csoportosítása ❖ Honismereti rejtvény készítése ❖ Szellemi totó készítése a honismereti olvasókönyv alapján ❖ Játékos honismereti vetélkedő feladatainak összeállítása 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Egyéni megbeszélés ❖ Csoportos megbeszélés ❖ Egyénre szóló szóbeli feladatadás ❖ Csoporthoz igazított szóbeli feladatadás ❖ Szóbeli feleltetés ❖ Vita ❖ Egyéni kiselőadás ❖ Csoportos kiselőadás ❖ Egyéni haladást tükröző feladatsorok, munkalapok ❖ Csoportos fejlesztéshez használható feladatsorok, munkalapok ❖ Házi feladatok (egyéni, csoportra, osztályra vonatkoztatva) ❖ Házi dolgozatok (egyéni, csoportra, osztályra vonatkoztatva) ❖ Iskolai dolgozatok (egyéni, csoportra, osztályra vonatkoztatva) ❖ Rövid idő alatt (egy tanórán belül) megvalósítható egyéni produktumok ❖ Rövid idő alatt (egy tanórán belül) megvalósítható csoportos produktumok ❖ Projektszerű (több tanórát igénybe vevő) egyéni produktumok ❖ Projektszerű (több tanórát igénybe vevő) csoportos produktumok ❖ Kiállítások ❖ Rendezvények ❖ Az ÉKP központban kifejlesztett tudásmérő eszközök ❖ Versenyeztetés ❖ Zsűrizés 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Egyénre szóló leíró-elemző verbális minősítés ❖ Csoporthoz igazított leíró-elemző verbális minősítés ❖ Egyénre szóló leíró-elemző írásos minősítés ❖ Csoporthoz igazított leíró-elemző írásos minősítés ❖ "Hagyományos" osztályozás

Tematikus tananyag, tanulási program, teljesítmény

4. évfolyam

	TEMATIKUS TANANYAG	TANULÁSI PROGRAM	TELJESÍTMÉNY	
			MINIMÁLIS	OPTIMÁLIS
I.	A MAGYARSÁG TÖRTÉNETÉNEK KIEMELKEDŐ SZEMÉLYISÉGEI	A MAGYARSÁG TÖRTÉNETÉNEK KIEMELKEDŐ SZEMÉLYISÉGEIRŐL SZÓLÓ ÉLETÚT- ÉS PORTRÉSZÖVEGEK FELDOLGOZÁSA		
1.	<i>Árpád fejedelem, Géza fejedelem, I. Szent István király, IV. Béla, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás, Dózsa György, II. Rákóczi Ferenc, Széchenyi István, Kossuth Lajos, Bolyai Farkas és Bolyai János, Kőrösi Csoma Sándor, Erkel Ferenc, Semmelweis Ignác, Puskás Tivadar, Munkácsy Mihály, Bartók Béla életútja, portréja</i>	<i>A magyarság kiemelkedő történelmi személyiségeiről szóló szövegekből a lényeg kiemelése; a jegyzetelés módjainak gyakorlása; néma értő olvasás, illetve a szöveg áttekintése után rövid szóbeli ismertetés készítése az adott történelmi személyiségről; kérdéssor összeállítása a témával kapcsolatban; a szövegekben szereplő földrajzi nevek írásának gyakorlása; a szövegekben szereplő földrajzi helyek megkeresése földrajzi térképen és a Képes történelmi atlaszban; áttekintő kronológiai táblázat készítése: a történelmi személyiségek neveinek elhelyezése századonkénti csoportosításban</i>	Képes a szöveg lényeges elemeinek segítségével történő kiemelésére. Jegyzeteket tud készíteni tanári irányítással és segítséggel. Legalább öt történelmi személyiség életútjáról rövid szóbeli ismertetést tud tartani. Képes legalább háromféle kérdést megfogalmazni az életút- és portrészövegek tartalmára vonatkozóan. A szövegekben található földrajzi neveket helyesen le tudja írni.	Önállóan képes a szöveg lényeges elemeinek kiemelésére. Vázlatokat tud készíteni. Legalább tíz történelmi személyiségről képes szóbeli ismertetést tartani. Képes legalább ötfajta kérdést megfogalmazni a az életút- és portrészövegek tartalmára vonatkozóan. Kérdései kiegészítendő típusúak. Tanári irányítással képes áttekintő kronológiai táblázatot készíteni.
II.	A MAGYARSÁG TÖRTÉNETÉNEK NÉHÁNY HELYSZÍNE ÉS EMLÉKHELYE	A MAGYARSÁG TÖRTÉNETÉNEK NÉHÁNY HELYSZÍNÉNEK ÉS EMLÉKHELYÉNEK MEGISMERÉSE		
1.	<i>Pusztaszer, Visegrád, Mohács, Debrecen, Arad</i>	<i>A magyarság története néhány helyszínét és emlékhelyét ismertető szöveg lényegének kiemelése; a jegyzetelés módjainak gyakorlása; néma, értő olvasás, illetve a szöveg áttekintése után rövid szóbeli ismertetés tartása a történelmi helyszínekről és emlékhelyekről; a személyiségek és az emlékhelyek közötti kapcsolat megállapítása; a szövegekben szereplő földrajzi nevek írásának gyakorlása</i>	Képes a szöveg lényeges elemeinek segítségével történő kiemelésére. Jegyzetet tud készíteni tanári irányítással és segítséggel. Legalább két emlékhelyről szóbeli ismertetést tud tartani.	Önállóan képes a szövegek lényeges elemeinek kiemelésére. A szövegekhez vázlatot tud készíteni. A tematikus tananyagban szereplő összes emlékhelyről képes szóbeli ismertetést tartani. Képes legalább ötfajta kérdést megfogalmazni a szövegek tartalmára vonatkozóan.

HONISMERET 6

III.	HONISMERETI TOPOGRÁFIA	HONISMERETI TOPOGRÁFIA GYAKORLÁSA		
1.	<i>Magyar történelmi emlékhelyek a térképen: Pusztaszer, Esztergom, Székesfehérvár, Visegrád, Mohács, Debrecen, Arad.</i>	<i>Magyar történelmi emlékhelyek megkeresése Magyarország térképén, bejelölése Magyarország vaktérképén. A történelmi emlékhelyekhez kapcsolódó események felidézése.</i>	Legyen képes Magyarország vaktérképén a következő helyeket viszonylagos és megközelítő pontossággal jelölni: Pusztaszer, Esztergom, Visegrád, Debrecen, Székesfehérvár.	Magyarország vaktérképén a következő helyeket pontosan jelölni: Pusztaszer, Esztergom, Székesfehérvár, Visegrád, Mohács, Debrecen, Arad.
IV.	ÖNMŰVELÉS	ÖNMŰVELÉS		
1.	<i>A történelmi személyiségekről és az emlékhelyekről készült fotók, fényképmásolatok, rajzok</i>	<i>A történelmi személyiségekről és az emlékhelyekről készült fotók, fénymásolatok gyűjtése</i>	A tanév során gyűjt legalább öt fotót, fénymásolatot vagy rajzot. Ezeket címmel is ellátja.	A tanév során gyűjt legalább tizenöt fotót, fénymásolatot vagy rajzot. Csoportosítja és címekkel látja el őket.
2.	<i>Honismereti rejtvény</i>	<i>Honismereti rejtvény készítése és fejtése a szövegekben található információk, adatok és fogalmak felhasználásával</i>	A tanév során készít legalább egy honismereti rejtvényt.	Legalább öt honismereti rejtvényt készít a tanév során.
3.	<i>Honismereti szellemi totó</i>	<i>Szellemi totó készítése és összeállítása a honismereti olvasókönyv anyagából</i>		A tanév során legalább egy honismereti szellemi totót összeállít.
4.	<i>Honismereti vetélkedő</i>	<i>Játékos honismereti vetélkedő feladatainak megtervezése, a vetélkedő forgatókönyvének összeállítása</i>	Részt vesz a játékos honismereti vetélkedő szervezésében.	A játékos honismereti vetélkedő szervezésében irányító szerepet is játszik.
5.	<i>Élményszerző honismereti kirándulás</i>	<i>Lakóhelyhez közeli magyar történelmi emlékhelyek meglátogatása</i>	Részt vesz, és kirándulási naplót készít a történelmi emlékhelyek meglátogatásáról.	Részt vesz, és térképpel, képekkel, rajzokkal illusztrált kirándulási naplót készít a történelmi emlékhelyek meglátogatásáról.

4. évfolyam

- a) A tanuló képes felidézni a magyarság történetének kiemelkedő személyiségei közül azokat, akikről a tantárgy keretében szövegeket olvasott, gyűjtőmunkát végzett. Helyesen le tudja írni a nevüket, s néhány mondattal be tudja mutatni munkásságuk, tettük jelentőségét, amely következtében személyüket népünk emlékezete megőrizte.
- b) Ugyancsak képes felidézni a magyar történelemnek azt az öt helyszínét és emlékhelyét, amelyről a honismereti foglalkozásokon tanult. Ezeket meg tudja mutatni Magyarország térképén, be tudja jelölni vaktérképen, s el tudja mondani, milyen jelentős események kapcsolódnak hozzájuk.
- c) Tanulmányi kirándulásokon érdeklődést mutat a magyar történelem emlékhelyei iránt. Nyitott a lakóhelyén, az azt környező régióban született vagy ott élő jeles személyiségek megismerése iránt, adatokat, képeket, fényképeket, tárgyakat stb. gyűjt róluk, kész a személyüket és munkásságukat megillető tisztelettel és érdeklődéssel viszonyulni irántuk.

